

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci **žalobce Mgr. J. H.,** proti **žalovanému Ministerstvu dopravy,** se sídlem nábřeží Ludvíka Svobody 12, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí ministra dopravy a spojů ze dne 1. 8. 2002, č. j. 40/2002 - 510 - RK/2,

takto:

I. Rozhodnutí ministra dopravy a spojů ze dne 1. 8. 2002, č. j. 40/2002 - 510 - RK/2, **se zrušuje** pro nezákonnost a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci na nákladech řízení částku 1000 Kč ve lhůtě 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ministra dopravy a spojů (dále jen „ministr“) ze dne 1. 8. 2002, č. j. 40/2002 - 510 - RK/2, byl zamítnut rozklad žalobce proti fiktivnímu rozhodnutí Ministerstva dopravy a spojů vydanému podle § 15 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon“), kterým byla zamítnuta žádost žalobce o poskytnutí informace ve věci zveřejnění Smlouvy o dílo uzavřené dne 25. 6. 2002 mezi Českou republikou a společností H. & C. (CZ), a. s., na stavbu „Dálnice D 47“ a smluv souvisejících. V odůvodnění svého rozhodnutí ministr uvádí, že důvodem nevyhovění žádosti o zveřejnění smlouvy je skutečnost, že se na smlouvu o dílo uzavřenou mezi Českou republikou jako objednatelem a zhotovitelem, tj. společností H. & C. (CZ), a. s., jejímž předmětem je zhotovení stavby „Dálnice D 47“, vztahuje § 9

odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., a smlouva je jako celek (včetně smluv souvisejících) obchodním tajemstvím. Konstatuje, že nelze souhlasit se žadatelem, že obsahem obchodního tajemství mohou být pouze některé skutečnosti ve smlouvě uvedené a ne smlouva jako celek. Smlouva jako výsledek smluvního procesu může být obchodním tajemstvím a nadto jsou předmětem obchodního tajemství i jednotlivé skutečnosti ve smlouvě uvedené, o čemž žadatel nepochybuje. Podle žalovaného tak záleží na vůli podnikatele, jemuž právo z obchodního tajemství náleží, zda mají být skutečnosti utajovány či ne a jaký způsob ochrany zvolí. Ze způsobů nakládání s předmětnou smlouvou lze usoudit, že je v daném případě dána vůle podnikatele k jejímu utajení. Podnikateli náleží právo nakládat s obchodním tajemstvím, přičemž toto právo zahrnuje i právo udělit svolení k jeho užití a stanovit k tomu podmínky. Toto svolení však žalovanému uděleno nebylo.

Žalobou podanou v zákonné lhůtě u Vrchního soudu v Praze se žalobce domáhá zrušení uvedeného rozhodnutí ministra dopravy a spojů. Svůj návrh přitom odůvodňuje následovně:

1. Za obchodní tajemství je možné podle § 17 odst. 1 obchodního zákoníku považovat jen skutečnosti. Skutečností je podle něj jednotlivý určitý fakt, který existuje v daném okamžiku a je objektivně popsatelný, tj. nelze jej subjektivně vykládat jinak. Skutečností je tak např. fakt, že strany uzavřely písemnou smlouvu, ale skutečností již nemůže být tato smlouva jako celek. Právní skutečnost tedy podle žalobce není skutečností ve smyslu uvedeného ustanovení obchodního zákoníku. Předmětem poskytnutí informace tak podle žalobce mohl být jen text smlouvy. S ohledem na § 9 odst. 1 zákona měl povinný subjekt poskytnout text smlouvy s tím, že jednotlivé skutečnosti, které by splňovaly definici obchodního tajemství, měl neposkytnout a vhodným způsobem je ze smlouvy odstranit, např. začernit. Současně uvádí, že není možné, aby tuto podmínku splňovaly všechny skutečnosti uvedené v předmětné smlouvě. Může se jednat jen o některé části smlouvy, např. údaje v technických přílohách, způsob zajištění subdodávek.

2. Podle žalobce tato smlouva nenaplňuje i tu podmínku pro existenci obchodního tajemství, kterou je nedostupnost smlouvy v příslušných obchodních kruzích. Smlouva o dílo je běžný smluvní typ. Některá ustanovení smlouvy byla popisována i přímo zástupcem žalovaného v tisku. Dále konstatuje, že většina informací je do smlouvy dodávána ze strany zadavatele - žalovaného a tudíž jde o informace přístupné přímo na základě zákona.

3. Poukazuje na to, že ministr se ve svém rozhodnutí zabývá převážně jen vůlí podnikatele utajit dané skutečnosti, což je však jen jednou ze čtyř podmínek charakterizující obchodní tajemství, přičemž existenci ostatních podmínek odůvodňuje jen velmi vágně. Konstatuje, že pojem důvěrné informace není totožný s pojmem obchodního tajemství.

4. Žalobce dále uvádí, že pokud by smlouva byla jako celek obchodním tajemstvím, pak by při uplatnění § 9 odst. 1 zákona byla fakticky znemožněna jakákoli kontrola příslušného povinného subjektu ze strany veřejnosti ohledně smlouvy uzavřené v režimu zákona o veřejných zakázkách. Tím by došlo k porušení čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.

5. Dále žalobce dodává, že žalovaný porušil i povinnost poskytnout doprovodné informace ve smyslu § 3 odst. 4 zákona. Na tomto místě namítá i porušení Metodického pokynu schváleného vládou (příloha č. 1 k usnesení vlády ze dne 6. 9. 2000, č. 875), který v čl. 2 odst. 2 uvádí, že jestliže povinný subjekt žádosti o informace nevyhoví zcela nebo jen částečně, je doprovodná informace součástí odůvodnění. Rozhodnutí ministra však žádnou doprovodnou informaci neobsahuje.

6. Na závěr namítá i porušení § 9 odst. 2 zákona, protože mu nebyly poskytnuty ani informace o rozsahu finančních prostředků, které budou na základě smlouvy vydány.

Protože Vrchní soud v Praze ve věci do 31. 12. 2002 nerozhodl, převzal dnem 1. 1. 2003, kdy nabyl účinnosti zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), v souladu s ustanovením § 132 s. ř. s. neskončenou věc, u níž byla dána věcná příslušnost vrchního soudu, k dokončení řízení Nejvyšší správní soud.

Podle § 130 odst. 1 s. ř. s. postupuje Nejvyšší správní soud v tomto řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. Účinky procesních úkonů v těchto řízeních učiněných zůstávají zachovány a posoudí se přiměřeně podle ustanovení tohoto zákona.

Podáním ze dne 5. 6. 2003 žalobce navrhuje provedení listinného důkazu, a to Realizační dohodu uzavřenou dne 25. 6. 2002 mezi Českou republikou a společností H. & C. (CZ), a. s., a další dohody s ní související. Současně souhlasí s rozhodnutím ve věci bez nařízení jednání.

Také žalovaný v podání ze dne 17. 6. 2003 souhlasí s projednáním věci bez nařízení jednání. Ve svém vyjádření uvádí, že napadené rozhodnutí bylo přehodnoceno, neboť v mezích žalobních bodů nelze v současné době úspěšně uplatnit a prokázat tvrzení skutečností vyplývajících z odůvodnění napadeného rozhodnutí. Konstatuje, že dodatečně bylo došetřeno, že obsah vyžádané informace je přístupný. Proto sděluje soudu, že před vydáním rozhodnutí v dané soudní věci byl nárok žalobce uspokojen novým správním rozhodnutím. Vzhledem k žalobním tvrzením však uvádí, že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového stavu zjištěného v době jeho vydání.

V replice ze dne 22. 7. 2003 žalobce uvádí, že se uvedeným rozhodnutím necítí uspokojen, neboť mu bylo poskytnuta vedená dohoda až ve znění prvního dodatku a nebyly mu poskytnuty žádné smlouvy uzavřené v souvislosti s Realizační dohodou.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí včetně správního řízení, které jeho vydání předcházelo a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Při přezkoumávání napadeného rozhodnutí vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

V dané věci je předmětem sporu, zda povinný subjekt může odepřít poskytnutí informací o obsahu smlouvy uzavřené v režimu veřejných zakázek s odkazem na to, že jsou druhou stranou považovány za obchodní tajemství.

Podle § 9 odst. 1 zákona povinný subjekt požadovanou informaci neposkytne, pokud je označena za obchodní tajemství. Druhý odstavec tohoto ustanovení obsahuje omezení této možnosti odepřít poskytnutí informace. Podle něj se při poskytování informace, která se týká používání prostředků státního rozpočtu územního celku nebo fondu zřízeného zákonem anebo nakládání s majetkem těchto subjektů, nepovažuje poskytnutí informace o rozsahu a příjemci těchto prostředků za porušení obchodního tajemství.

Obchodní tajemství podle § 17 obchodního zákoníku tvoří veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu, nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné, mají být podle vůle podnikatele utajeny a podnikatel odpovídajícím způsobem jejich utajení zajišťuje.

Má-li se skutečně jednat o obchodní tajemství, musí být všechny jeho pojmové znaky, jak je upravuje obchodní zákoník, naplněny. K tomu, aby mohlo být uplatněno jako důvod pro odepření poskytnutí informací, musí být dále splněny podmínky stanovené zákonem č. 106/1999 Sb.

K námitce žalobce, že smlouva nemůže být pojmově obchodním tajemstvím Nejvyšší správní soud uvádí, že se zákon č. 106/1999 Sb. vztahuje na poskytování informací, není tedy možné domáhat se vydání smlouvy jako takové (listinu, která daný právní úkon zachycuje), nýbrž jen informace o obsahu takové smlouvy. Právě tyto informace jsou také skutečnostmi ve smyslu § 17 obchodního zákoníku a mohou tak představovat obchodní tajemství.

Nejvyšší správní soud nepovažuje za důvodnou námitku žalobce, že požadovaná smlouva nevykazuje znak nedostupnosti v obchodních kruzích, neboť se jedná o smlouvu o dílo, což je všeobecně známý smluvní typ. Dostupnost v obchodních kruzích nelze dovodit jen ze skutečnosti, že je užit určitý smluvní typ, nýbrž je nutné posuzovat obsah této smlouvy, což také v dalších částech žaloby činí i žalobce.

Naopak důvodná je námitka žalobce, že existenci obchodního tajemství nelze dovodit jen z vůle jedné strany smlouvy utajit dané skutečnosti nebo prohlásit je za důvěrné. Podmínka zajišťování utajení je ve vztahu k obchodnímu tajemství podmínkou nutnou nikoli však dostačující. Ministr se však ve svém rozhodnutí splněním jiných podmínek nezabýval. Avšak i vzhledem k této podmínce v odůvodnění rozhodnutí uvádí jen, že ze způsobů nakládání s předmětnou smlouvou lze usoudit, že je v daném případě dána vůle podnikatele k jejímu utajení. Z toho tedy vyplývá, že existenci obchodního tajemství dovozuje z konkludentního jednání podnikatele. Zákon však v § 9 odst. 1 vyžaduje, aby určitá informace byla jako obchodní tajemství označena. Pro možnost odvolání se na obchodní tajemství tak vyžaduje výslovný projev vůle podnikatele, že určitá informace je obchodním

tajemstvím, přičemž tento projev vůle musí být učiněn před doručením žádosti o poskytnutí informace. Odůvodnění napadeného rozhodnutí však o této skutečnosti neobsahuje žádný údaj.

Stejně je důvodná námitka žalobce, že není možné, aby bylo odepřeno poskytnutí informací o celém obsahu uvedené smlouvy s odkazem na ochranu obchodního tajemství podle § 9 zákona. I kdyby veškeré údaje splňovaly podmínky pro existenci obchodního tajemství ve smyslu obchodního zákoníku, není možné opomenout § 9 odst. 2 zákona. Z něj vyplývá, že není možné z tohoto důvodu odepřít poskytnutí informací, které se týkají rozsahu používání prostředků z veřejných rozpočtů a jejich příjemce. Je tak zcela zřejmé, že není možné odepřít v případě úplatné smlouvy informaci o ceně, která bude hrazena z těchto rozpočtů. Přitom se používáním veřejných prostředků rozumí nejen přímé výdaje veřejných rozpočtů, ale i prominutí plateb, které by jinak byly příjmem těchto rozpočtů. Smyslem úpravy § 9 odst. 2 zákona je umožnit veřejnou kontrolu hospodaření s veřejnými prostředky. Jelikož samotná informace o ceně nevypovídá o tomto způsobu hospodaření, je nutné společně s ní vždy poskytnout alespoň rámcovou informaci o předmětu plnění, za něž se cena poskytuje. Přípustná míra „rámcovosti“ pak vychází právě z toho, zda je možné posoudit hospodárnost využití veřejných prostředků. Jelikož se v daném případě jednalo o smlouvu o dílo, která je pojmově úplatná, znamenalo přinejmenším neposkytnutí informací o výši ceny a předmětu smlouvy porušení zákona o svobodném přístupu k informacím. Povinný subjekt musí posoudit jednotlivé požadované informace s ohledem na přípustnost jejich poskytnutí a je povinen poskytnout veškeré požadované informace, u kterých není zřejmé, že tomu brání ustanovení zákona. Protože tak žalovaný neučinil, porušil vydáním napadeného rozhodnutí § 4 ve spojení s § 9 odst. 2 zákona.

Vzhledem k tomu, že k uvedenému závěru nebylo třeba provádět důkaz navržený žalobcem, soud důkaz podle § 52 odst. 1 s. ř. s. neprovedl.

Podle § 78 odst. 1 s. ř. s. soud napadené rozhodnutí zruší pro nezákonnost, je-li žaloba důvodná. Komplexní neposkytnutí informací o předmětné smlouvě s odvoláním na obchodní tajemství představuje z výše uvedených důvodů nesprávné posouzení právní otázky, které způsobuje nezákonnost napadeného rozhodnutí. Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbylo než toto rozhodnutí pro nezákonnost zrušit.

Soud přiznal žalobci náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl, a to ve výši zaplaceného soudního poplatku, tj. 1000 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 9. prosince 2004

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu